

2025-01-28

Sanningskommissionen för det samiska folket
Ku 2021:02

Kulturdepartementet/registrator

Kopia:
Kulturdepartementet/Linda Nordin
Sametingets styrgrupp/Marie
Persson Njajta

Sanningskommissionen för det samiska folket begär förlängd utredningstid

Regeringen beslutade i slutet av 2021 att tillsätta en sanningskommission för det samiska folket (dir. 2021:103). Kommissionen har ett omfattande uppdrag att bland annat kartlägga och granska den politik som förts gentemot samerna och relevanta aktörers agerande vid genomförandet av den politiken, sprida kunskap om och öka den allmänna förståelsen för samernas historia och hur historiska oförrätter påverkar dagens villkor för samerna, verka för att denna kunskap förs vidare till kommande generationer, samt lämna förslag på åtgärder som bidrar till upprättelse och främjar försoning och ett livskraftigt samiskt samhälle. Enligt direktiven ska uppdraget redovisas senast den 1 december 2025.

Ledamöter i kommissionen utsågs först i juni 2022. Sedan tillsättandet har två ordföranden hunnit utses och även begära entledigande. Sedan slutet av oktober 2024 står kommissionen utan ordförande. Två tidigare huvudsekreterare har också begärt entledigande. Sedan den 2 januari 2025 finns åter en huvudsekreterare på plats och ett omtag görs nu kring sekretariatets arbete. Upprepade personalförändringar och förändringar i arbetsledningen har inneburit stora utmaningar i genomförandet av kommissionens uppdrag.

En central del av kommissionens uppdrag är att samla in enskilda samers vittnesmål om erfarenheter och konsekvenser av tidigare förd politik mot urfolket. Processen med att samla in vittnesmål har krävt ett landsomfattande dialogarbete för att informera om kommissionens uppdrag, skapa förtroende för arbetet och bjuda in enskilda att lämna vittnesmål. Eftersom de samiska erfarenheterna präglas av stor variation har det varit angeläget att intervjua ett stort antal individer. Insamlande av vittnesmål

bygger på förtroende. Det kräver också varsamhet och samisk kultur- och språkkompetens i bemötandet av enskilda. Därför har det varit viktigt att intervjuer har gjorts med i huvudsak samiska och samisktalande sekreterare. Anställning av dessa sekreterare har dragit ut på tiden och den senaste anställdes under oktober 2023.

Sanningskommissionen har nu samlat in ett omfattande och unikt material om enskildas erfarenheter. Drygt 270 personer har intervjuats på svenska, nord-, syd- eller lulesamiska och de sista intervjuerna genomförs i början av februari. Varje intervju ska därefter registreras, transkriberas, eventuellt översättas till svenska om den genomförs på samiska, kvalitetssäkras, kodas, sammanställas och därefter analyseras. Översättning från samiska kräver också resurser och tillgång till översättare. Därutöver har ett 30-tal skriftliga vittnesmål inkommit.

Vittnesmålen är lämnade med ett förtroende och en förhoppning om att kommissionens arbete ska kunna leda till att konsekvenserna av den politik som förts ska nå ut till allmänheten och på sikt leda till förändringar och upprättelse för det samiska folket. Det kräver, enligt kommissionens mening, att materialet behandlas med stor respekt och att det ska finnas tillräckligt med tid för analys av hela intervjumaterialet och de erfarenheter som belyses. Kommissionen konstaterar att den i direktiven angivna tiden underskattat den faktiska tidsåtgången som krävs för dialog, insamlande, bearbetning och analys av intervjumaterialet. Personalförändringar enligt ovan har försenat sekretariatets fortlöpande arbete. Även det faktum att Kulturdepartementet endast beviljat knappa 70 procent av det budgetäskande som lämnats av kommissionen för 2025 påverkar nu sekretariatets förutsättningar att genomföra uppdraget.

Kommissionen bedömer att översättning av intervjumaterialet skulle kunna bli klart i maj 2025, under förutsättning att tillkommande översättningsresurser kan säkras. Bearbetning och kodning av intervjumaterialet har påbörjats parallellt med att materialet fortfarande kvalitetssäkras och översätts. Bearbetningen kräver tid och även styrka hos sekretariatet eftersom materialet i hög utsträckning behandlar trauman av olika slag. Parallellt med arbetet med vittnesmålen pågår även arbete med en forskningsvolym med ett stort antal artiklar från forskare. Även arbetet med forskningsvolymen har försenats till följd av bristande resurser i sekretariatet.

Arbetet med att beskriva centrala konsekvenser för samer av den politik som förts i huvudbetänkandet har också påbörjats.

Analysen och sammanställningen av hela intervjumaterialet bedöms inte kunna bli klart förrän i början av hösten 2025. Först därefter kan kommissionens arbete med huvudbetänkandet (bedömningar och slutsatser kring konsekvenser av förd politik) slutföras. Eftersom sanningskommissionen dessutom ska lämna förslag på åtgärder som ska bidra till upprättelse och främjar försoning och ett livskraftigt samiskt samhälle, krävs också dialog och förankring med samiska företrädare och en bredare samisk krets utifrån det som framkommit i intervjuerna innan slutliga förslag slås fast. Även denna del i processen kräver tid och resurser. Förankringsprocessen behöver också ske på samers egna arenor och på ett kulturellt relevant sätt.

Kommissionens samlade bedömning är att det inte finns vare sig tillräckligt med tid, personella eller ekonomiska förutsättningar att kunna leverera ett slutbetänkande senast den 1 december 2025 (eftersom texterna i praktiken i så fall skulle behöva vara klara i början av oktober). Kommissionen har också framfört dessa utmaningar i sin dialog med FN:s specialrapportör för övergångsrättvisa, Bernard Duhaime (och hans företrädare Fabián Salvioli), som granskat de svenska sanningskommissionernas förutsättningar under 2024. Specialrapportören lämnade också rekommendationer till den svenska regeringen rörande kommissionens uppdrag, bland annat konstateras i relation till insamlande av vittnesmål: “Given the relevance of the work that is being carried out by the Commission, it is imperative to ensure that it is fitted with the sufficient resources and afforded the necessary support.”¹

För att kunna göra ett fullgott arbete och med respekt för alla de enskilda som visat mod och lämnat vittnesmål, begär Sanningskommissionen för det samiska folket förlängd utredningstid. Ett slutbetänkande bedöms kunna överlämnas till regeringen den 1 oktober 2026.

Med en sådan tidsplan finns det förutsättningar att göra en systematisk och kvalitativ bearbetning och analys av vittnesmålsmaterialet, genomföra dialog,

---

¹ [20240322-sr-truth-preliminary-observations-sweden.pdf](https://www.sanningskommissionen.se/20240322-sr-truth-preliminary-observations-sweden.pdf)

förankring och kunskapsspridande insatser under våren och försommaren 2026 utifrån det som framkommit i intervjuer och forskning som samlats in samt säkerställa att delar av slutbetänkandet kan översättas till samiska.

Stockholm, den 28 januari 2025

Ledamöter i Sanningskommissionen för det samiska folket

Anna-Lill Drugge

Patricia Fjellgren

Gunlög Fur

Marie B Hagsgård

Marianne Liljequist

Bertil Marklund

Jonas Monié Nordin

Krister Stoor

Laila Susanne Vars